

BIJLAGE: Onderzoeksopzet Artikel 109a Onderzoek.

In deze bijlage is uitgewerkt langs welke stappen een 109a Onderzoek wordt uitgevoerd.

1. Wat is een Artikel 109a Onderzoek

In Artikel 109a van de Waterschapswet is bepaald dat het DB periodiek onderzoek uitvoert naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het door hem gevoerde bestuur. Het DB brengt schriftelijk verslag uit aan het AB over de resultaten van het onderzoek.

2. Opdrachtgever en opdrachtnemer

Een Artikel 109a Onderzoek wordt, op voorstel van de Concerncontroller, in opdracht van het DB, door de Concerncontroller uitgevoerd. Conform het controllerstatuut is de portefeuillehouder belast met concerncontrol (de Dijkgraaf) gedurende het onderzoek aanspreekpunt namens het DB. Indien nodig kan de Concerncontroller specifieke deskundigheid inschakelen.

3. Onderzoeksvraag

Het onderzoek start met deskresearch, een voorverkenning en een toets of de onderzoeksvraag en de deelvragen volledig zijn, de onderzoeker informeert bij betrokkenen of er nog aandachtspunten zijn. Het is van belang om een onderzoeksvraag voldoende af te bakenen. Waar nodig wordt de onderzoeksvraag verder aangescherpt, hiervoor stemt de onderzoeker af met de portefeuillehouder.

4. Beantwoording deelvragen op basis van documentenstudie en interviews

De onderzoeker verzamelt relevante documenten. Daarnaast worden door de onderzoeker relevante contactpersonen in beeld gebracht om te interviewen. Op basis van documentenstudie en interviews worden de deelvragen beantwoord. De deelvragen worden voorzien van bevindingen met andere woorden: wat wordt door de onderzoeker waargenomen.

5. Ambtelijk wederhoor

Het voorlopig rapport met de bevindingen op de deelvragen wordt aan betrokkenen aangeboden voor ambtelijk wederhoor met als doel om feitelijke onjuistheden te kunnen corrigeren.

6. Beantwoording hoofdvraag, conclusie en aanbevelingen

Op basis van de antwoorden op de deelvragen wordt vervolgens door de onderzoeker de hoofdvraag beantwoord en voorzien van conclusies. Op basis van de bevindingen en de conclusies worden aanbevelingen opgenomen in het onderzoeksrapport.

7. Bestuurlijk wederhoor

Het rapport wordt vervolgens voor bestuurlijk wederhoor aangeboden aan het DB, het DB wordt uitgenodigd om het rapport te voorzien van een bestuurlijke reactie. In de bestuurlijke reactie kan worden gereageerd op de uitkomsten van het onderzoek en kan het DB aangeven hoe het DB wil omgaan met de aanbevelingen.

8. Onderzoeksrapport aanbieden aan DB

Het onderzoeksrapport, inclusief bevindingen, conclusies, aanbevelingen en de bestuurlijke reactie wordt door de Concerncontroller ter vaststelling aangeboden aan het DB.

9. Onderzoeksrapport aanbieden aan het AB

In Artikel 109a van de Waterschapswet is bepaald dat het DB schriftelijk verslag uitbrengt aan het AB over de resultaten van het onderzoek. Het onderzoeksrapport, inclusief bevindingen, conclusies, aanbevelingen en de bestuurlijke reactie wordt door het DB aangeboden aan het AB.

10. Opvolging aanbevelingen

De Concerncontroller kan in het jaarlijks onderzoeksplan van Concerncontrol opnemen om een opvolgingsonderzoek uit te voeren naar de opvolging van aanbevelingen van eerdere onderzoeken, audits of artikel 109a onderzoeken.

11. Communicatie

Bij de start van een artikel 109a Onderzoek wordt het AB door middel van een brief geïnformeerd over de uitvoering van een 109a Onderzoek. Daarnaast worden betrokkenen binnen en buiten de organisatie geïnformeerd over het onderzoek.

12. Planning

Een 109a Onderzoek wordt voorzien van een planning.

13. Geen nadere regels door AB t.a.v. het 109a Onderzoek

In Artikel 109a van de Waterschapswet is bepaald dat het AB bij verordening nadere regels kan stellen ten aanzien van het uitvoeren van een Artikel 109a onderzoek. De Concerncontroller is van mening dat er verschillende argumenten zijn om geen nadere regels te laten vaststellen door het Algemeen bestuur:

- Het uitgangspunt is om te dereguleren en daarom terughoudend te zijn t.a.v. nadere regels;
- Het onderzoek wordt uitgevoerd door de onafhankelijk gepositioneerde Concerncontroller, dit waarborgt objectiviteit t.a.v. de uitvoering van het onderzoek;
- Het AB krijgt vooraf inzicht in de onderzoeksvraag en onderzoeksopzet, dat 'vervangt' nadere regels;
- Het Artikel 109a-Onderzoek is een instrument van het DB, de toekomstige rekenkamer (medio 2024) is een instrument van het AB;
- Bovenstaande werkwijze – om geen nadere regels te laten vaststellen door het AB is op 17 maart 2022 door de Concerncontroller afgestemd met de Auditcommissie, de Auditcommissie is het eens met de voorgestelde werkwijze om nu geen nadere regels te stellen voor een Artikel 109a Onderzoek.

14. Keuzeproces onderzoeksonderwerp 109a Onderzoek

De Concerncontroller bereidt de keuze voor een onderzoeksonderwerp voor een 109a Onderzoek voor. Hiervoor wordt de werkwijze uit het (door het DB vastgestelde) Controllerstatuut gevolgd, hierin is o.a. vastgesteld: Het DB maakt de keuze uit een aantal onderwerpen dat door de Concerncontroller (i.o.m. de Directie en het DB-lid) wordt aangedragen.

Team Concerncontrol brengt een groslijst van onderwerpen in kaart, vervolgens selecteert het team

Concerncontrol onderwerpen die ook geschikt zijn voor een Artikel 109a Onderzoek, selectiecriteria zijn:

- Voldoende breedte heeft (niet gericht is op een zeer specifiek vraagpunt);
  - Voldoende is af te bakenen (qua onderzoeksvraag goed is af te bakenen);
  - Voldoende relevantie heeft en ambitie laat zien (we willen leren en verbeteren);
  - Voldoende het ambtelijk- en bestuurlijk samenspel raakt;
  - Voldoende goed door- of onder regie van de Concerncontroller is uit te voeren;
  - Voldoende tot een shortlist leidt (de groslijst moet immers worden gereduceerd tot een shortlist);
- Disclaimer: Het selectieproces is geen exacte wetenschap.

De shortlist wordt gepresenteerd aan het (informeel) DB. Op basis van de bespreking in het DB doet de Concerncontroller een voorstel aan het DB voor de keuze van het onderzoeksonderwerp. De keuze van het onderzoeksonderwerp wordt vastgesteld door het DB.